

NOTAT

Høringsnotat til L 67 forslag til lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Indførelse af seniorpension)

27. november 2019

J.nr. 19/07359

SYD

1. Indledning

Lovforslaget blev fremsat den 19. november 2019 og har været i høring i perioden 19. – 25. november 2019. Lovforslaget blev lagt på Høringsportalen den 19. november 2019.

Lovforslaget har været til høring hos følgende myndigheder, organisationer m.v.: Advokatrådet, Ankestyrelsen, Arbejdsløshedskassen for Selvstændige (ASE), Arbejdsmarkedets Tillægspension, Arbejdsskadeforeningen AVS, Bedre Psykiatri, Beskæftigelsesrådet (hvor følgende er medlem: Dansk Arbejdsgiverforening, Akademikernes Centralorganisation, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Kommunernes Landsforening, Lederne, Danske Regioner og Danske Handicaporganisationer), Beskæftigelsesrådets Ydelsesudvalg, Business Danmark, Danmarks Frie Fagforening, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Patienter, Danske Regioner, Danske Seniorer, Datatilsynet, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Erhvervsstyrelsen, Finansrådet, Finanstilsynet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Foreningen af Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Forsikring & Pension, Frie Funktionærer, Frivilligrådet, Institut for Menneskerettigheder, Jobrådgivernes Brancheforening, KL, KMD, Kommunernes revision, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Kooperationen, Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, LAP - Landsforeningen af nuværende og tidligere Psykiatribrugere, Lægeforeningen, Pension Danmark, Psykiatrifonden, Retssikkerhedsfonden, Rigsrevisionen, Rådet for Socialt Udsatte, SAND - De hjemløses organisation, SIND, Sundhedskartellet, Udbetaling Danmark og Ældre Sagen.

Der er modtaget høringssvar fra:

Akademikerne (AC), Ankestyrelsen (AST), Arbejdsmarkedets Tillægspension og Udbetaling Danmark (ATP/UDK), Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Danske Handicaporganisationer (DH), Dansk Magisterforening (DM), Danske Patienter, Dansk Socialrådgiverforening (DS), Danske Seniorer, Datatilsynet, Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA), Foreningen af Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark (FSD), Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening (KL), Forsikring og Pension (F&P), Lederne, Lægeforeningen, Psykiatrifonden, Rigsrevisionen, Ældre Sagen.

Herudover er der modtaget høringssvar fra:

Gigtforeningen, Kvinderådet, Rådet for Etniske Minoriteter, SOS Racisme og Aarhus Kommune.

De modtagne hørings svar vedlægges.

KL oplyser, at lovforslaget ikke har været politisk behandlet i KL på grund af den korte høringsfrist og tager forbehold for de bemærkninger, som en politisk behandling i KL måtte give anledning til.

Følgende har ikke bemærkninger til lovforslaget:
Finanssektorens Arbejdsgiverforening og Rigsrevisionen.

Det bemærkes, at Foreningen af Statsforvaltningsdirektører og Foreningen af Statsforvaltningsjurister ved en fejl fremgår af høringslisten. Disse er ikke blevet hørt, da statsforvaltningen er blevet nedlagt og foreningerne er ophørt.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Overordnet om seniorpension

AC, DA, DH, DM, Danske Patienter, Danske Seniorer, DS, AT F&P, FSD, Gigtforeningen, Lederne og Ældre Sagen er overordnede tilfredse med indførelsen af seniorpension.

2.2. Lovproces og tidsfrister

DS, FH, Institut for Menneskerettigheder, KL, Psykiatrifonden, Lægeforeningen, Rådet for Etniske Minoriteter og SOS Racisme kritiserer den korte høringsfrist fra 19. til 25. november 2019 kl. 12. Rådet for Etniske Minoriteter og SOS Racisme bemærker desuden, at de ikke har været på høringslisten.

DS, F&P og KL kritiserer, at der er mindre end to uger inkl. jul og nytår til at implementere seniorpension i kommunerne.

Datatilsynet bemærker, at Datatilsynet skulle have været anmodet om en udtalelse inden lovforslaget blev fremsat, og at tilsynet skulle have haft rimelig tid til at afgive udtalelse.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Forligskredsen blev den 11. november 2019 enige om, at fremsætte lovforslag om indførelse af seniorpension hurtigst muligt med henblik på vedtagelse inden årets udgang, således at borgerne kan søge om seniorpension fra den 1. januar 2020, hvor det midlertidigt er kommunerne, der varetager administrationen. Derfor har det ikke været muligt, at sende et udkast til lovforslag i høring forud for fremsættelsen den 19. november 2019. For forligskredsen har det været vigtigt, at ordningen kan træde i kraft den 1. januar 2020, og det har derfor været nødvendigt at dispensere fra en række af de almindelige procedurer.

Datatilsynet mener, at der i lovforslaget i højere grad skulle være beskrevet forholdet til databeskyttelsesreglerne.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Med lovforslaget indføres en ordning, hvor der vil blive behandlet fortrolige og følsomme oplysninger om borgere, der ansøger om seniorpension. Kommunerne og Udbetaling Danmark behandler i dag tilsvarende oplysninger om borgere, der ansøger om førtidspension.

3. Administration af ordningen

3.1. Den midlertidige ordning, hvor kommunerne træffer afgørelse

Danske Seniorer bemærker, at det er betænkeligt, at loven skal træde i kraft 1. januar 2020, før den centrale myndighed er på plads. De forventer, at den centrale myndighed kommer til at fungere allerede tidligt i 2020.

AC, DM, Danske Seniorer, og Lederne mener, at den midlertidige ordning, hvor det er kommunerne, der træffer afgørelse om seniorpension, hurtigst muligt skal overgå til en central statslig myndighed.

AC, DM og Eldre Sagen mener, at den nye myndighed bør være etableret senest den 1. januar 2021.

DS og FH foreslår, at det ved ændringsforslag præciseres, at interim-perioden med kommunerne som myndighed afsluttes efter 9 og højst 12 måneder, at der undersøges andre muligheder for løsningen af myndighedsopgaven end ved en statslig myndighed, og at der indskrives ny paragraf i loven, der forpligter regeringen til at fremsætte ændringsforslag i interim-perioden, som indeholder endelig løsning på myndighedsspørgsmålet.

DA støtter, at kommunerne ikke får opgaven med tilkendelse af seniorpension. Baggrunden er de alt for store variationer i de kommunale tilkendelser af førtidspension.

DS og FH finder det meget utilfredsstillende, at der endnu ikke er blevet udarbejdet en analyse af, hvordan administrationen af ordningen kan være ensartet og fortages uafhængigt af økonomiske hensyn. DS opstiller en række punkter, som de mener bør indgå i analysen.

FH mener, at uklarhederne om den kommende myndighed skal afklares gennem Folketingets 1.-3. behandling af lovforslaget.

KL er bekymret for, at opgavens placering uden for kommunerne vil begrænse mulighederne for at tænke helhed ind i den støtte og omsorg, som ydes til den enkelte. Borgeren vil bl.a. kunne opleve dårligere service. En udskillelse af seniorpension fra det kommunale myndighedsansvar indebærer risiko for, at den statslige myndighed tilkender seniorpension til personer, som ved en kommunal behandling var blevet visiteret til fleksjob.

Danske Patienter udtrykker bekymring for, om borgerne kan opleve det som forvirrende, at sager om social pension som udgangspunkt behandles af kommunerne, mens seniorpension efter overgangsperioden skal behandles i statsligt regi.

KL anfører, at beslutningen om at placere ansvaret uden for kommunerne hviler på et usagligt grundlag og vil tilmed medføre betydelige meromkostninger for samfundet og en forringet service for de nedslidte borgere, som ordningen er tænkt at skulle hjælpe.

KL påtager sig kun modvilligt opgaven med seniorpension og er helt uforstående over for, at kommunerne pålægges at administrere ordningen i en midlertidig periode.

KL nævner, at det vil være en udfordring for kommunerne at forberede sig fagligt, administrativt og ressourcemæssigt på den nye ordning, som først vedtages ultimo december og træder i kraft 1. januar 2020.

KL oplyser, at det er problematisk, at der på flere punkter af betydning for administrationen af ordningen skal udstedes bekendtgørelser, som kommunen vil have endnu kortere tid til at indrette sig på. KL tager desuden forbehold for, at eventuelle IT-mæssige forudsætninger kan være på plads på tidspunktet for lovens ikrafttræden.

FSD finder det hensigtsmæssigt, at det er kommunerne, der varetager tildelingen af seniorpension.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Forligskredsen er enige om, at tilkendelsen af seniorpension skal placeres i en central myndighed i statslig regi, og at det derfor ikke er nødvendigt at foretage den analyse, der er nævnt i Aftale om ret til seniorpension for nedslidte. Det er et centralt punkt i aftalen, at der bør være en ensartet administration på tværs af landet, og at retten til seniorpension ikke skal afhænge af geografi og bopæl.

Det fremgår af Aftale om ret til seniorpension for nedslidte, at ordningen skal træde i kraft 1. januar 2020, hvilket har været vigtigt for forligskredsen af hensyn til borgerne. Forligskredsen er derfor enige om, at ordningen skal træde i kraft, selvom det ikke har været muligt at etablere en ny myndighed pr. 1. januar 2020. Forligskredsen er enige om, at kommunerne skal varetage opgaven fra 1. januar 2020 og frem til den nye myndighed er etableret.

3.2 Tilkendegivelser vedrørende den fremtidige administration af ordningen

DS og FH lægger afgørende vægt på, at målgruppen for seniorpension sikres mulighed for at medvirke ved behandlingen af deres sag, samt at der ydes helhedsorienteret vejledning og rådgivning. Dette skal fastholdes ved overdragelsen til en ikke-kommunal opgaveløser.

FH foreslår, at udvalgte a-kasser tilføres myndighedsopgaven, uanset om borgeren, der ansøger, er medlem af en a-kasse eller ej.

KL angiver, at en placering af ansvaret for seniorpensionsordningen i regi af ATP åbner for en diskussion af, om myndighedsopgaver bredere set kan og bør privatiseres eller statsliggøres. Det vil bryde med tanken om, at velfærdsopgaver løses tæt på borgeren.

KL undrer sig over den manglende hensyntagen til den samlede offentlige økonomi. Samfundsøkonomisk vil det have stor gevinst at placere opgaveansvaret for administrationen i kommunerne, som kender størsteparten af de berørte borgere. Placering i statsligt regi vil, jf. KL, medføre bekostelig dobbelt sagsbehandling.

DS og FH foreslår, at det indgår i regeringens overvejelser at lade de socialmedicinske centre i regionerne overtage og varetage de helbredsmæssige udredninger og arbejdsevnevurderinger af borgerne.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Det fremgår af lovforslaget, at arbejdet med at etablere en ny myndighed til at varetage opgaven med tilkendelse af seniorpension fortsætter, og at myndigheden skal etableres så hurtigt som muligt. Etablering af den nye myndighed er ikke en del af dette lovforslag. Beskæftigelsesministeriet har dog noteret sig de indkomne synspunkter, og de vil blive taget med i det videre arbejde.

4. Tilkendelseskriterier

4.1. Alder

DH opfordrer til en generel diskussion om hele tilbagetrækningsområdet for alle og ikke kun de med under seks år til pensionsalderen.

DS og FH mener, det er en mangel ved lovforslaget, at det alene omfatter personer med op til 6 år til pensionsalderen, og at de fx 58-60 årige ikke hjælpes.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Lovforslaget udmønter seniorpensionsordningen, som er en del af Aftale om ret til seniorpension for nedslidte. I aftalen er der eksplicit taget stilling til, at det skal være en betingelse for ret til seniorpension, at personen har 6 år eller mindre til den til enhver tid gældende folkepensionsalder. Dette er således lagt til grund i lovforslaget. Personer med mere end 6 år til folkepensionsalderen har, hvis deres arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat i forhold til hele arbejdsmarkedet, mulighed for at blive visiteret til fleksjobordningen eller få tilkendt førtidspension.

4.2. Langvarig tilknytning

DH er ærgerlig over kravet om 20-25 års erfaring på arbejdsmarkedet, som de mener betyder, at mange med handicap ikke får gavn af ordningen.

DA opfordrer til, at det skal fremgå af bemærkningerne til lovforslaget, at reglerne om omfang og karakter af dokumentation af krav om tilknytning til arbejdsmarkedet ikke bliver administrativt belastende for virksomhederne.

DS, FH og F&P foreslår, at langvarig tilknytning til arbejdsmarkedet defineres mere præcist og forståeligt.

DS og FH foreslår, at det ved udvalgsbehandlingen tydeligt kommer til at fremgå, at der ved tilknytning til arbejdsmarkedet forstås alle former for personlig beskæftigelse.

DS og FH peger på, at timelønnede ikke får registreret ATP, når der afholdes ferie, og at perioder med sygedagpenge, arbejdsledighedsdagpenge m.v. også bør medregnes i arbejdsmarkedstilknytningen.

Aarhus Kommune finder behov for, at der laves en beskrivelse af og retningslinjer for, hvordan kommunen skal forholde sig til de oplysninger, som kommunen indhenter fra ATP.

DS ønsker præciseret, om der fortsat skal være en aktuel tilknytning til arbejdsmarkedet, eller om det alene er et krav, at tilknytningen har været langvarig.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Ret til seniorpension er ikke betinget af en aktuel tilknytning til arbejdsmarkedet.

I Aftale om ret til seniorpension for nedslidte, er det forudsat, at de regler der i dag gælder om langvarig tilknytning til arbejdsmarkedet for adgangen til førtidspension efter reglerne om seniorførtidspension, skal gælde uændret for seniorpensionsordningen.

Ansættelse i fleksjob tæller som fuldtidsbeskæftigelse uanset arbejdstiden, og derfor har ansatte i fleksjob, herunder mennesker med handicap, også mulighed for at opfylde kravet om langvarig beskæftigelse.

4.3. Seneste job

AST og FSD bemærker, at kravet om dokumentation af ressourcer og udfordringer i seneste job kan være vanskelig, hvis den seneste ansættelse ligger flere år tilbage i tid, da der ikke er et krav om aktuel tilknytning til arbejdsmarkedet.

DA og F&P støtter ikke, at vurderingen af arbejdsevnen alene skal foretages ud fra borgerens seneste job, da det mindsker incitamentet til sporskifte, og da det danske arbejdsmarked er i dag præget af en meget stor fleksibilitet både mellem brancher og mellem jobfunktioner inden for brancher.

DS og FH foreslår, at definitionen af seneste job præciseres.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Det fremgår af Aftale om ret til seniorpension for nedslidte, at arbejdsevnen skal vurderes i forhold til seneste job uanset branche, hvilket er afspejlet i lovforslaget.

Det har været vigtigt for forligskredsen, at en ansøger af seniorpension udelukkende får vurderet sin arbejdsevne i forhold til seneste job og ikke bredt i forhold til hele arbejdsmarkedet.

Det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 1, nr. 13, at det seneste job, er det job af mindst ca. 12 måneders varighed, som ansøgeren senest har haft.

Ved job forstås lønmodtagerbeskæftigelse, beskæftigelse som selvstændig erhvervsdrivende og ansættelse i fleksjob m.v. Det betyder, at borgerens arbejdsevne skal vurderes efter det job, som borgeren senest har været i stand til at varetage i en længere periode. Definitionen er valgt således, for at den ikke modvirker, at personer, der er nedslidte i en branche, forsøger at finde et andet job. Definitionen skal samtidig sikre, at der ikke bliver skabt incitament til, at personer, der ikke er nedslidte i deres aktuelle job, sent i livet skifter kortvarigt til en meget belastende branche med henblik på at få deres arbejdsevne vurderet efter et mere nedslidende job.

4.4. Varigt nedsat arbejdsevne til højst 15 timer om ugen i forhold til seneste job

For Lægeforeningen er det afgørende, at læger ikke skal tage stilling til tildeling af seniorpension, og de understreger, at det ikke er en lægelig opgave at udtale sig om, hvorvidt en person kan arbejde under eller over 15 timer om ugen.

Lægeforeningen gør opmærksom på, at der er mangel på praktiserende læger og opfordrer til, at det ikke bliver den praktiserende læge, som skal forestå helbreds-vurderingen for seniorpension, men primært andre læger.

DS bemærker, at der kan være stor forskel på lægernes vurderinger, som kan betyde en større uensartethed i vurderingerne. I forhold til seniorpension mener DS, at det er afgørende, at der foretages en helhedsvurdering af borgeren.

DS og FH opfordrer til, at der, ud over en vurdering af arbejdsevnen på baggrund af oplysninger om ansøgerens helbred og helbredets betydning for arbejdsevnen, også indgår en socialfaglig beskrivelse af ressourcer og udfordringer i forhold til seneste job.

DS og FH opfordrer til, at der gennem ændringsforslag præciseres, at der ved arbejdsevnen forstås ”evnen til at kunne opfylde de samlede krav, der stilles til konkrete arbejdsopgaver i seneste job med henblik på at opnå en indtægt til hel eller delvis forsørgelse.”

DS, KL og Aarhus Kommune mener, det er væsentligt, at det bliver mere klart, hvordan arbejdsevnen skal vurderes.

KL og Aarhus Kommune finder behov for, at det præciseres, hvordan samarbejdet mellem kommunen og regionen skal foregå i praksis, herunder rehabiliteringsteams eventuelle rolle i sager om seniorpension. KL henleder opmærksomheden på,

at det vil medføre et stort pres på rehabiliteringsteams, hvis de skal behandle sagerne, og at det risikerer at betyde lange sagsbehandlingstider og øgede udgifter for kommunens afholdelse af rehabiliteringsmøder.

Psykiatrifonden og F&P opfordrer til, at psykisk og mentalt nedslidning i højere grad nævnes som ligeberettigede til pension.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Seniorpension er målrettet nedslidte borgere. Oplysninger om psykisk og mental nedslidning indgår på lige fod med øvrige helbredsoplysninger ved vurderingen af en ansøgers arbejdsevne. Det bemærkes, at næsten halvdelen af alle tilkendelser af førtidspension sker på baggrund af psykiske lidelser.

Der er i lovforslagets § 1, nr. 13, foreslået indsat en bemyndigelse i § 26 a, stk. 3, i lov om social pension, til at beskæftigelsesministeren skal kunne fastsætte regler for vurderingen af opfyldelse af kravet om nedsat arbejdsevne i forhold til seneste job. Beskæftigelsesministeren vil i overensstemmelse med de specielle bemærkninger til § 26 a, stk. 2, nr. 2, fastsætte nærmere regler i en bekendtgørelse om vurderingen af personens arbejdsevne.

Borgerens arbejdsevne skal vurderes efter det job, som borgeren senest har været i stand til at varetage i mindst ca. 12 måneder. Bemyndigelsen skal anvendes til at fastsætte reglerne i overensstemmelse hermed.

Ved tilkendelse af seniorpension skal der foretages en individuel konkret vurdering, primært på grundlag af helbredsmæssige oplysninger. Andre oplysninger af betydning for borgerens aktuelle arbejdsevne skal også indgå i en helhedsvurdering af borgerens arbejdsevne i seneste job. Andre oplysninger, der kan have betydning for borgerens aktuelle arbejdsevne, er fx funktionsevnebeskrivelse, beskrivelse af eventuelle sociale barrierer og skånehensyn i tidligere job, udfordringer i forbindelse med varetagelse af seneste job, eventuelle resultater af tidligere virksomhedspraktik samt andre forhold, der er relevante for borgerens arbejdsevne.

Ved tilkendelse af seniorpension, skal arbejdsevnen alene vurderes i forhold til seneste job, det vil sige på baggrund af en beskrivelse af, hvilke arbejdsfunktioner den pågældende varetog i seneste job, og en beskrivelse af hvilke kompetencer såvel fysiske som mentale, der er en forudsætning for at varetage jobbet. Beskrivelsen af arbejdsfunktioner i seneste job skal sammenholdes med personens nuværende arbejdsevne, som den er beskrevet i den helhedsvurdering, der foretages af borgerens aktuelle arbejdsevne.

Det er kommunerne, der foretager den konkrete helhedsvurdering af arbejdsevnen i seneste job ved at sammenholde beskrivelsen af arbejdsfunktioner i seneste job med arbejdsevnen, som den er beskrevet ud fra en helhedsorienteret beskrivelse af arbejdsevnen.

Hvis kommunen er i tvivl om de helbredsmæssige oplysningers betydning for arbejdsevnen, kan kommunen modtage sundhedsfaglig rådgivning hos sundhedskoor-

*dinator fra regionens klinisk funktion, ligesom kommunen kan anmode om lægeat-
tester fra borgerens praktiserende læge eller regionens kliniske funktion, hvis hel-
bredsforholdene ikke er tilstrækkeligt oplyst.*

*Hvis det samlet set er dokumenteret, at borgerens arbejdsevnen er væsentligt og
varigt nedsat til højst 15 timer om ugen i forhold til de arbejdsfunktioner, som an-
søger varetog i seneste job, tilkendes der seniorpension, ellers skal der gives af-
slag.*

Sager om tilkendelse af seniorpension skal ikke forelægges rehabiliteringsteamet.

5. Klageinstans

AST foreslår, at der tages stilling til borgerens mulighed for at få sin sag afgjort af Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg efter reglerne om seniorpension i den situa- tion, hvor borgeren har fået afslag på seniorførtidspension i kommunen og på den baggrund har påklaget afslaget til Ankestyrelsen.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

*Beskæftigelsesministeriet er enig i, at det kan være hensigtsmæssigt, at der tages
stilling til den omtalte situation. Beskæftigelsesministeriet finder, at det ikke kan
blive muligt for Ankestyrelsen i forbindelse med behandling af en klage over afslag
på seniorførtidspension samtidig at tage stilling til, om klageren er berettiget til se-
niorpension, idet der er tale om en anden ydelse, som tilkendes efter andre krite-
rier. Sagen vil derfor ikke være oplyst og behandlet med henblik på at træffe afgø-
relse om seniorpension. En borger, der har fået afslag på seniorførtidspension, har
mulighed for at ansøge om seniorpension, og kommunen skal behandle en sådan
sag, selv om der eventuelt verserer en klagesag om seniorførtidspension hos Anke-
styrelsen.*

*Det følger af lovforslagets § 23, stk. 1 og 2, at personer, der har ansøgt om senior-
førtidspension inden den 1. januar 2020, og hvor der den 1. januar 2020 ikke er
truffet afgørelse, har mulighed for at få behandlet deres sag færdig efter reglerne
om seniorførtidspension, selv om reglerne ophæves. De kan dog vælge at få deres
sag behandlet færdig efter reglerne om seniorpension.*

6. Overgangsordning

KL mener, det er uhensigtsmæssig brug af ressourcer at forpligte kommunerne til at føre journal over sager, hvori der gives afslag på seniorpension, som følge af at arbejdsevnen ikke vurderes til at være 15 timer eller mindre, da afslaget indebærer, at borgeren får en ankevejledning og har mulighed for at klage over afgørelsen.

ATP/UDK anfører, at det bør fremgå klart af lovbemærkningerne, hvis seniorpen- sion tidligst skal kunne tilkendes fra 1. januar 2020, da det i lovbemærkningerne fremgår, at det er tidspunktet for ansøgning om seniorførtidspension, der skal læg- ges til grund for behandling af sagen om seniorpension, hvis personen vælger dette.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Det har været vigtigt for forligskredsen, at de borgere, der får afslag på seniorpension på baggrund af kommunens skønsmæssige vurdering af borgernes arbejdsevne i seneste job, skal have mulighed for, at få deres sag behandlet igen, når den nye myndighed er etableret. Kommunerne skal føre journal over målgruppen med henblik på, at den kommende centrale myndighed i statsligt regi kan kontakte borgerne og tilbyde genoptagelse.

Seniorpension kan tidligst tilkendes fra 1. januar 2020.

7. Seniorpension til personer i udlandet

ATP/UDK ønsker præciseret, hvorledes Udbetaling Danmark skal behandle ansøgninger fra udlandet om invalidepension efter indførslen af reglerne om seniorpension, herunder ansøgninger indgivet i udlandet henholdsvis før og efter den 1. januar 2020.

ATP/UDK spørger, om personer, der har søgt om seniorførtidspension før 1. januar 2020, er afskåret fra at søge om seniorpension, hvis de får afslag på seniorførtidspension.

ATP/UDK antager, at personer bosat i udlandet skal have behandlet en ansøgning om invalidepension efter alle muligheder for helbredsbetingsbet pension efter lov om social pension.

ATP/UDK antager, at hvis der er søgt og givet afslag på folkepension til en person i udlandet grundet alder, skal Udbetaling Danmark ikke automatisk behandle ansøgningen efterfølgende som en ansøgning om seniorpension.

ATP/UDK har bl.a. bemærket, at, ved vurderingen af opgaven med at implementere og administrere udbetaling af seniorpension, samt tilkendelse af seniorpension til personer bosat i udlandet, forudsættes at seniorpension i videst muligt omfang administreres som ny førtidspension. Det gælder fx indbetaling af bidrag til obligatorisk pensionsordning, ATP og SUPP for modtagere af seniorpension, ansøgning om pension fra EU/EØS-lande på vegne af borgeren og at tilkendelsen af seniorpension til personer bosat i udlandet følger praksis for tilkendelse af førtidspension, med de særlige fravigelser, der gælder for seniorpension.

ATP/UDK savner i lovbemærkningerne generelt præcisering og uddybning af regler i forhold til pensionister, der bor i udlandet, herunder om fristen for, hvornår man tidligst kan indgive ansøgning om seniorpension, også gælder for personer, der bor i udlandet.

ATP/UDK har påpeget en uoverensstemmelse mellem forslaget § 1, nr. 25 og lovforslagets bemærkninger hertil, der omhandler muligheden for at gøre seniorpensionen hvilende for personer med bopæl i udlandet.

ATP/UDK bemærker, at lovforslaget ikke forholder sig til problemstillingen om hvilende seniorpension for seniorpensionister med fast bopæl i udlandet, herunder at timelønnen i udlandet kan være væsentlig lavere end i Danmark.

ATP/UDK har stillet spørgsmål til, hvordan ansøgning om invalidepension og folkepension fra en borger bosat i udlandet skal behandles, herunder om der kan gives seniorpension med tilbagevirkende kraft, og om der kan udbetales seniorpension med virkning fra et tidligere tidspunkt end 1. januar 2020.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Seniorpension følger reglerne for tilkendelse af førtidspension efter lov om social pension med de særlige fravigelser, der gælder for seniorpension.

Det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 13, § 26 b, 2. pkt., at ansøgning om seniorpension indgives til bopælskommunen tidligst 6 måneder før aldersbetingelsen om højst 6 år til folkepensionsalderen er opfyldt. Der er ikke med lovforslaget foreslået særlige undtagelser til denne bestemmelse. Derfor vil bestemmelsen også skulle gælde for personer bosat i udlandet.

Det er korrekt, at der ved udfærdigelsen af lovforslagets § 1, nr. 25, er sket en fejl. Som forslagets bestemmelse er formuleret i høringsudgaven af lovforslaget, vil § 26 e om muligheden for frakendelse og hvilende seniorpension ikke finde anvendelse for personer med bopæl i udlandet. Denne fejl vil blive udbedret ved et kommende ændringsforslag, således at § 26 e også vil finde anvendelse for personer med bopæl i udlandet.

Ved vurderingen af, om seniorpensionen til personer med bopæl i udlandet, skal gøres hvilende, henvises til afsnit 8. Hvilende pension.

En ansøgning om invalidepension fra udlandet vil skulle behandles som efter den hidtil gældende praksis i forhold til førtidspension og seniorførtidspension. Det vil betyde, at en ansøgning om invalidepension fra 1. januar 2020 vil skulle behandles i forhold til førtidspension og seniorpension. Personer med bopæl i udlandet vil efter forslaget også få mulighed for at vælge at få en ansøgning om seniorførtidspension indgivet før 1. januar 2020 behandlet efter reglerne om seniorpension. Efter en vedtagelse af lovforslag L 67, vil der først kunne udbetales seniorpension med virkning fra 1. januar 2020, da loven først er foreslået at træde i kraft den 1. januar 2020.

Det bemærkes, at efter de gældende regler, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse senest 6 måneder efter modtagelse af ansøgning om seniorførtidspension, og en seniorførtidspensionen, der tilkendes mere end 6 måneder efter ansøgningen er indgivet, udbetales med tilbagevirkende kraft med virkning fra den 1. i måneden efter, at der er forløbet 6 måneder fra det tidspunkt, hvor ansøgningen er modtaget. Disse regler finder ikke anvendelse for personer med fast bopæl i udlandet. Efter forslaget vil tilsvarende gælde i forhold til ansøgning og udbetaling af seniorpension.

8. Hvilende seniorpension

DS og FH anser kriterierne for hvilende pension som for snævre og foreslår at udvide indkomsten i sammenhængende 12 måneder med en minimumsindkomst, der svarer til højeste dagpengesats.

ATP/UDK beder om, at reglerne om hvilende pension bliver præciseret. ATP/UDK bemærker, at timelønnen i udlandet kan være væsentlig lavere i udlandet end i Danmark.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Seniorpension er en tilbagetrækningsordning for seniorer. Forligspartierne er derfor enige om, at muligheden for at gøre pensionen hvilende skal tage højde for, at personer tilkendt seniorpension potentielt kan have en væsentlig arbejdsevne inden for andre job end det seneste. Nogle vil muligvis kunne arbejde mange timer ugentligt, og i disse situationer bør der være mulighed for at standse udbetalingen af seniorpension, idet vedkommende ikke længere kan siges at have trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Der er i lovforslagets § 1, nr. 13, foreslået indsat en bemyndigelse i § 26 e, stk. 3, i lov om social pension, til at beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler for vurderingen af, hvornår seniorpension skal gøres hvilende. Beskæftigelsesministeren vil i en bekendtgørelse fastsætte regler om hvilende seniorpension i overensstemmelse med de specielle bemærkninger til § 26 e, stk. 2.

Det vil således blive fastsat, at kommunalbestyrelsen skal kunne træffe afgørelse om, at seniorpension skal være hvilende, hvis pensionisten anmoder herom, eller hvis pensionisten i en længere periode arbejder mere end 15 timer om ugen i gennemsnit og har en arbejdsindkomst af en vis størrelse, som er udtryk for, at pensionisten ikke har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Såfremt seniorpensionisten ikke reelt trækker sig tilbage – men arbejder i betydeligt omfang – vil det være i overensstemmelse med reglerne, at pensionen gøres hvilende. Beskæftigelsesministeren vil fastsætte nærmere regler for, hvornår en seniorpensionist anses for reelt ikke at have trukket sig tilbage. Det kan fx være, hvis personen har en indkomst, der overstiger 212.360 kr. om året i 2019, og hvis pensionisten samtidig arbejder, hvad der svarer til gennemsnitligt mindst 15 timer om ugen.

For personer, der arbejder i udlandet, kan der være andre indtægtsmæssige forhold, der gør sig gældende, da lønnen kan være på et andet niveau.

Når en seniorpension gøres hvilende på grund af arbejde og indkomst, vil der altid skulle foretages en konkret vurdering af, om den opnåede indtægt og arbejdets omfang er udtryk for, at pensionisten ikke har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

9. Fleksjob

AC, DM og Ældre Sagen foreslår, at adgangen til fleksjob lempes, således at der ved tilkendelse af fleksjob til seniorer alene skal ses på en væsentlig og nedsat arbejdsevne i forhold til det seneste job.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Lovforslaget udmønter ret til seniorpension, som er en del af Aftale om ret til seniorpension for nedslidte. Dette lovforslag ændrer ikke på reglerne om fleksjob.

Såfremt der skal gives afslag på seniorpension, og kommunen samtidig vurderer, at fleksjob kunne være en mulighed for den pågældende borger, skal kommunen yde rådgivning og vejledning herom.

Det bemærkes dog, at Folketinget er i gang med at behandle L 53, hvormed det foreslås at afskaffe dokumentationskravet for fastholdelsesfleksjob for seniorer. Det betyder, at personer med under seks år til folkepensionsalderen, som opfylder de almindelige betingelser for fleksjob, får mulighed for at blive ansat i et fleksjob på deres hidtidige arbejdsplads uden, at de skal opfylde de særlige betingelser for fastholdelsesfleksjob. Der henvises i øvrigt til lovbehandlingen af L 53 i sin helhed.

10. Økonomiske bemærkninger

DA spørger, hvad baggrunden er for forskellen mellem tallene for, at en fuldt indfaset seniorpension skønnes at reducere den strukturelle beskæftigelse med 800 fuldtidspersoner, og at der i 2025 skønnes at være 3.000 fuldtidspersoner på ordningen, som kommer fra beskæftigelse.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Det forventes, at der fuldt indfaset vil være 3.000 fuldtidspersoner på seniorpension, som kommer fra beskæftigelse. Det forventes, at give en nedgang i den strukturelle beskæftigelse på 800 fuldtidspersoner. Det skyldes, at langt de fleste antages at komme fra deltidsbeskæftigelse. Det er beregningsteknisk forudsat, at de, der kommer fra beskæftigelse, har en ugentlig arbejdstid på 10 timer.

FH foreslår, at seniorpensionsydelsen og den samlede administration af denne skal finansieres helt af staten.

KL er modstander af, at kommunerne ved placering af ansvaret for seniorpensionsordningen uden for kommunerne, får økonomisk ansvar relateret til ydelsen. KL mener, at udgifterne til ydelsen bør følge den myndighed, som har bevillingsansvaret.

KL tager generelt forbehold for de økonomiske konsekvenser af lovforslaget og imødeser DUT-forhandling. KL forventer, at kommunerne bliver økonomisk kompenseret for den merudgift, som kommunerne pålægges. KL bemærker, at den økonomiske kompensation bør ske krone til krone for de afholde udgifter. KL finder det ikke tilstrækkeligt, at udgifterne indarbejdes i midtvejsvurderingen af overførselsskønnet for 2020 i forbindelse med økonomiaftalen for 2021.

KL undres desuden over, at kommunernes administrative udgifter med opgaven, i lovforslaget forventes at være faldende.

AST mener, at lovforslaget er udgiftsneutralt for Ankestyrelsen.

ATP/UDK oplyser, at implementeringen af udbetaling af seniorpension og tilkendelse til personer bosat i udlandet forventes at beløbe sig til 3,4-4,7 mio. kr. Dertil kommer afledte omkostninger til implementering af seniorpension som særskilt pensionstype i delpension og fleksydelse, hvilket forventes at beløbe sig til 0,5-0,7 mio. kr.

ATP/UDK forventer at de samlede meromkostninger til drift i 2020 forventes at beløbe sig til 2-3,5 mio. kr., hvoraf tildeling til personer bosat i udlandet forventes at udgøre 1-1,5 mio. kr. mens udbetaling af seniorpension forventes at udgøre 1-2 mio. kr. De årlige meromkostninger forventes gradvist at stige frem til 2025, hvor ordningen er fuldt indfaset, hvorefter de årlige driftsomkostninger forventes at være 2,6-3,8 mio. kr. i 2025 og frem, hvoraf tildeling til personer bosat i udlandet forventes at udgøre 0,6-0,8 mio. kr., mens udbetaling af seniorpension forventes at udgøre 2-3 mio. kr.

ATP/UDK påpeger, at konteringen af og statsrefusionen relateret til seniorpension udbetalt i 2020 vil være den samme som for førtidspension tilkendt efter 1. juli 2014 i en overgangsperiode. Udbetaling Danmark kan dog etablere en markering af de cpr-numre, der modtager seniorpension, således at regnskabet bliver korrekt.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Lovforslagets økonomi skal forhandles med de kommunale parter.

Beskæftigelsesministeriet finder ikke anledning til at undtage seniorpension fra den normale praksis vedrørende kommunernes finansiering af sociale ydelser. Kommunernes udgifter til seniorpension lægges ind under budgetgarantien, således at kommunerne under et kompenseres fuldt ud. Beskæftigelsesministeriet mener, at det vil have negative konsekvenser, hvis ydelsen til seniorpensionister finansieres direkte af staten, da det kan skabe uhensigtsmæssige incitamenter.

Kommunernes udgifter til administration af seniorpension forventes at falde over tid, da antallet af ansøgninger forventes at være størst de to første år efter ikrafttrædelse samt at kommunerne forventes at have mindreudgifter på en række områder som følge af indførelse af seniorpension.

Beskæftigelsesministeriet har noteret sig ATP/UDKs skøn for administrative udgifter til seniorpensionister i ind- og udland. Beskæftigelsesministeriet medtager disse skøn i det videre arbejde.

Beskæftigelsesministeriet finder det yderst nødvendigt, at ATP/UDK sikrer, at der foretages korrekt kontering af og statsrefusionen relateret til seniorpension i 2020.

11. Forholdet til anden lovgivning

11.1. Tilgodehavende feriemidler

ATP og UDK gør opmærksom på, at § 15, stk. 2, i lov om forvaltning og administration af tilgodehavende feriemidler, indeholder regler om de situationer, hvor der efter ansøgning fra lønmodtager kan ske udbetaling af de tilgodehavende feriemidler. Det gælder fx, hvor lønmodtager har fået tilkendt førtidspension, fleksydelse eller er overgået til efterløn. De gør opmærksom på, at seniorpension ikke er nævnt i opremsningen i § 15, stk. 2.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Der vil blive fremsat ændringsforslag, så seniorpension på samme måde som førtidspension vil kunne danne grundlag for udbetaling af tilgodehavende feriemidler.

11.2. Obligatorisk pensionsordning

ATP/UDK formoder, at seniorpension bliver indsat i opremsningen i ATP-lovens § 17 s, stk. 1.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

I § 17 s, stk. 1, i lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, som træder i kraft den 1. januar 2020, jf. lov nr. 339 af 2. april 2019, er en liste over ydelser, fra hvilken Arbejdsmarkedets Tillægspension modtager bidrag til den obligatoriske pensionsordning for modtagere af de oplistede ydelser. Der vil i forbindelse med L 54, som blev fremsat den 13. november 2019, blive fremsat ændringsforslag til udvidelse af medlemskredsen til også at omfatte seniorpension.

11.3. Forlænget ret til sygedagpenge

DS og FH foreslår, at det skal være muligt at forlænge sygedagpengereetten, når der er indgivet ansøgning om seniorpension, ligesom det er tilfældet ved ansøgning om førtidspension, jf. sygedagpengelovens § 27, stk. 1, nr. 7.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Seniorpension følger reglerne for tilkendelse af førtidspension og seniorførtidspension efter lov om social pension med de særlige fravigelser, der gælder for seniorpension. Ansøgning om førtidspension efter reglerne for seniorførtidspension, forlænger ikke retten til sygedagpenge.

12. Forholdet til særlige persongrupper

12.1. Kønsligestilling

Kvinderådet gør opmærksom på, at forhold som arbejdstid, arbejdsmarkedstilknytning og pension typisk påvirker mænd og kvinder forskelligt.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Mænd og kvinder skal opfylde de samme betingelser for at få tilkendt seniorpension, ligesom det i øvrigt gør sig gældende for øvrige forsørgelsesydelse i beskæftigelsessystemet. Lovforslaget påvirker ikke de eksisterende forskelle og rettigheder. Forslaget påvirker således ikke de strukturer, der stiller mænd og kvinder forskelligt.

12.2. Om ret til seniorpension for flygtninge

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at det fremgår af overgangsreglerne i lovforslagets § 23, stk. 6, at bopælstid for ret til seniorpension opgøres på samme måde som ved opgørelse af ret til førtidspension, og at det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 23, stk. 6, at der indføres de samme betingelser for sidestilling af bopælstid for flygtninge, der tilkendes seniorpension, som der gælder for sidestilling af bopælstid for flygtninge, der tilkendes førtidspension.

Institut for Menneskerettigheder bemærker med henvisning til sit høringssvar af 3. januar 2018 vedrørende udkast til lovforslag (L 138) om ændring af lov om social pension og flere andre love (Skærpede krav til optjening af folkepension og førtidspension, hurtigere udbetaling af tillæg for opsat pension m.v.), (Lov nr. 442 af 8. maj 2018) at der med den nu foreslåede § 23, stk. 6, sker en videreførelse af de skærpede optjeningskrav for flygtnings adgang til at modtage seniorpension.

Institut for Menneskerettigheder henviser til sine tidligere høringssvar af 7. december 2010 og 7. juli 2015, hvori instituttet har vurderet spørgsmålet om foreneligheden med FN's Flygtningekonventions artikel 23 i relation til folkepension (brøkpension). Institutet kritiserede ved begge lejligheder, at lovforslagene ikke indeholdt en vurdering af forslagens forhold til menneskeretten.

Institut for Menneskerettigheder har i høringssvar vedrørende lovforslag i 2010, 2015 og 2018 bemærket, at Institutet fandt, at den i disse lovforslag foreslåede formelle ligestilling mellem flygtninge og danske statsborgere samt andre udlændinge formentlig måtte antages ikke at være i overensstemmelse med Flygtningekonventionens og andre internationale menneskerettighedskonventioner. Institutet fremhævede imidlertid, at spørgsmålet ikke kunne afklares endeligt, fordi der ikke findes autoritative fortolkningsbidrag fra internationale domstole, fordi der ikke forelå viden om, hvor mange danske statsborgere der efter ophold i udlandet er afskåret fra at modtage fuld pension, og fordi der ikke forelå viden om, hvordan andre lande behandler flygtninge i forhold til egne statsborgere.

Instituttet har i sit høringssvar til det nu fremsatte lovforslag L 67 gentaget sine bemærkninger fra tidligere høringssvar om formålet med Flygtningekonventionens bestemmelser, herunder at behandle flygtninge som egne statsborgere og sikre, at flygtninge reelt får samme offentlige hjælp og støtte som landets egne statsborgere.

Instituttet har oplyst, at det af tilsvarende grunde ikke kan foretage den endelige vurdering af, om borgernes rettigheder krænkes med det nu fremsatte lovforslag, da det må afklares ved nationale domstole med efterfølgende adgang til international prøvelse ved blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Institutet bemærker, at der må forventes international kritik af forslaget i forhold til efterlevelsen af FN's Flygtningekonvention.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering i forbindelse med Folketingets videre behandling af lovforslagets § 23,

stk. 6, tilvejebringer en række nærmere oplysninger, således at forholdet til Danmarks internationale forpligtelser kan vurderes af Folketinget på et fyldestgørende grundlag.

Rådet for Etniske Minoriteter henviser til de skærpede optjeningsregler for optjening af ret til social pension, der blev indført ved Lov nr. 442 fra 2018 og henviser til sit høringssvar til behandlingen af det forudgående lovforslag L 138, hvor Rådet udtrykte bekymring for de alvorlige konsekvenser denne lov ville få for flygtninge, der ikke har optjent ret til fuld pension. Rådet sætter spørgsmålstejn ved, om de nye regler om seniorpension skaber en reel ligestilling, eller om de i realiteten diskriminerer flygtninge. Rådet henviser til sit tidligere høringssvar til L 138, samt til høringssvaret fra Institut for Menneskerettigheder.

SOS Racisme giver udtryk for, at de principielt er imod opholdskrav for flygtninge som betingelse for ret til fuld pension, herunder folkepension, førtidspension og seniorpension, da flygtninge skal behandles på lige fod med indfødte danskere. Hvis seniorpensionen skal gennemføres, skal det ske på en måde, der ligestiller flygtninge med danske statsborgere, dog således at de ikke behøver at opfylde dokumentationskravene til ophold, alternativt bør opholdstiden regnes fra ankomsten til Danmark.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger

Det følger af den indgåede aftale om ret til seniorpension for nedslidte, at seniorpensionsordningen i øvrigt følger de regler, der gælder for førtidspension, fx optjeningsregler, satser, indtægtsregulering m.v. Det er således ikke formålet med nærværende lovforslag at ændre på de regler, der gælder for fx optjening af ret til førtidspension eller at indføre særlige regler herom alene for seniorpension.

13. Opfølgning på seniorpension

DA, Danske Seniorer og F&P opfordrer til, at der følges op på, om seniorpensionsordningen fungerer efter hensigten.

Danske Seniorer opfordrer til, at der sker en målrettet oplysning om de nye regler.

Beskæftigelsesministeriets bemærkninger:

Det fremgår af Aftale om ret til seniorpension for nedslidte, at forligspartierne er enige om at følge seniorpensionsordningen tæt med henblik på at følge op på, om ordningen udvikler sig i overensstemmelse med aftalens intentioner. Forligspartierne vil årligt følge op på ordningen. Hvis aftalen medfører et væsentligt større forbrug end det, der er forudsat i aftalen, forpligter forligspartierne sig til at finde yderligere finansiering. Forligspartierne vil i 2023 vurdere brugen af ordningen, når den har været i kraft i tre år, og derefter vil forligspartierne tage stilling til, om en evaluering giver anledning til nye politiske initiativer.

Det vil være kommunernes ansvar at vejlede om de nye regler for seniorpension.